

Upplevelsen av andlighet bland ungdomar i åldern 14-17 år

Linda Leskinen

Examensarbete för socionom (YH)-examen
Utbildningsprogrammet för det sociala området
Åbo 2013

Innehållsförteckning

1 Inledning.....	3
1.1 Litteraturöversikt.....	3
1.2 Sökord och källor.....	4
1.3 Metod.....	5
2 Definition av andlighet samt spiritualitet.....	6
3 Ungdomar i åldern 14-17 år.....	7
4.1 Ungdomar och andlighet.....	8
4.2 Trosutveckling från barn till ungdom.....	10
4 Skriftskolan i Finland.....	15
4.1 Innehållet i Skriftskolan.....	16
4.2 Skriftskolan och andlighet.....	17
4.3 Andlig upplevelse.....	19
5 Analys och resultat.....	20
5.1 Analys och definiering av uttryck.....	21
5.2 Upplevelsen av andlighet bland unga-resultat.....	21
6 Kritisk granskning.....	22
6.1 Etiska frågeställningar.....	23
6.2 Hållbar utveckling.....	23
6.3 Tillförlitlighet.....	24
7 Diskussion och Avslutning.....	25

Källförteckning

Bilaga 1 Resultat hela gruppen ASL

EXAMENSARBETE

Författare: Linda Leskinen

Utbildningsprogram och ort: Det sociala området, Åbo

Profilerings/Fördjupning: Kyrkans arbete, ungdomsarbete

Handledare: Anna-Karin Lärka/Henrica Lindholm

Titel: Andlighet bland ungdomar i åldern 14-17 år

Datum 11.11.2013 Sidantal 28 Bilagor 1

Sammanfattning

Ämnet för detta arbete är hur ungdomar i åldern 14-17 år upplever andlighet både i allmänhet och under skriftskoletiden. Arbetet hör till projektet Andlighet, Spiritualitet, Livsfrågor- You name it! och handlar om att utveckla metoder för socionomer, sjukskötare och hälsovårdare som möter människors andliga behov samt livsfrågor och kunna möta dem på ett professionellt sätt. I detta arbete går det igenom vad andlighet betyder och hur man skiljer på andlighet och spiritualitet. Det tas också upp på vilket sätt ungdomar upplever andligheten i sitt vardagliga liv och också hur konfirmander upplever andligheten under sin tid i skriftskolan. Syftet med detta arbete är att komma fram till på vilket sätt ungdomar upplever andlighet, som sedan ska stå som grund för fortsatt arbete. Metoden under detta arbete har varit teoretisk litteraturstudie och kvalitativ metod, vilket betyder att den litteratur som jag har använt har jag under arbetets gång kritiskt granskat samt jämfört det med tidigare forskning och projektets gemensamma mål. Målgruppen genom hela arbetet är ungdomar i åldern 14-17 år, som har delats upp i två grupper: ungdomar i allmänhet och konfirmander. Arbetet innehåller kapitel där det tas upp hur konfirmanderna upplever andlighet under skriftskoletiden, eftersom den upplevelsen är unik och skiljer sig mycket från hur ungdomar i allmänhet upplever andlighet

Resultaten från detta arbete är både sammanfattat individuellt och gemensamt i grupp och i projektet ASL. Resultatet från detta arbete är att ungdomars upplevelse av andlighet ligger på en individuell nivå och upplevs t.ex. under en andakt på ett skriftskolläger.

Språk: svenska Nyckelord: andlighet, ungdomar, skriftskola, konfirmander, identitet, spiritualitet, religion

---

BACHELORS THESIS

Author: Linda Leskinen

Degree Programme: Social Work, Åbo

Specialization: The work of the Church

Supervisors: Anna-Karin Lärka/Henrica Lindholm

Title: Youth's Spiritual Experience between the Ages of 14 and 17
Years/Andlighet bland ungdomar i åldern 14-17 år

Date 11.11.2013 Number of pages 28 Appendix 1

Summary

This thesis is about how teenagers between the ages of 14-17 years are experiencing spirituality in their everyday life and during their confirmation time. The thesis is a part of the project Andlighet, Spiritualitet, Livsfrågor-You name it! and is about developing methods for social workers, nurses and for people working in health care, who are on a professional level meeting people with spiritual needs and life questions. This thesis takes up the main questions of the following topics; what is spirituality and how it is defined. This thesis also goes through how teenagers experience spirituality in their normal life and how they experience it during their confirmation. The aim with this thesis is to find out how teenagers experience spirituality, and for the thesis to function as a basis for continued work within this same project. The method in this thesis is based on theoretical literature studies and qualitative social research, which means that all literature used in this thesis is critically reviewed. The literature has also been compared to earlier studies and has also been compared to the project's common goal. The target audience for this thesis is teenagers between the ages of 14 and 17 years, who have been divided into two groups, teenagers in general and teenagers who are attending confirmation school. The thesis includes chapters about teenagers' spiritual experience while they are attending their confirmation-camp, because the experience is unique and very different from the normal day-to-day spiritual experience.

The result from this thesis is presented both individually by me and together as a group in the project. The conclusion is that the teenagers' experience is individual and can be experienced in many ways, for example during confirmation worship.

Language: Swedish/English Keywords: spirituality, teenagers, confirmation, confirmation attenders, identity, religion, spirit

1 Inledning

Mitt examensarbete behandlar ungdomar och andlighet, och ingår i projektet Andlighet, Spiritualitet, Livsfrågor you name it!. I detta fall är you name it, väldigt valbart och kan egentligen betyda nästan vad som helst, men det ska ändå beröra ämnet andlighet och hur olika människogrupper upplever det. Mitt arbete fokuserar på ungdomar i åldern 14-17 år, eftersom de flesta ungdomar börjar sin skriftskoltid vid 14 års ålder. I tonåren börjar frågor om andlighet bli allt väsentligare och viktigare för många ungdomar, dessutom kan upplevelsen av andlighet skilja sig mycket mellan en 14-åring och en 17-åring. Enligt Kati Niemelä (2002,s.30) är 14-15 år den åldern då de flesta börjar skriftskolan, men det är också då frågor om identitet och frågor om andlighet och tro blir aktuella. Eftersom jag får behörigheten att arbeta som ungdomsarbetsledare inom den evangelisk-lutherska kyrkan, är det relevant att få veta både vad andlighet är för min egen del och vad det innebär för unga idag. Jag kommer då att använda mig av orden konfirmand och ungdom, konfirmand då jag skriver om skriftskolan och andligheten under skriftskoletiden och ungdom använder jag då jag i allmänhet talar om unga under 18 år, dvs. den målgrupp som arbetet går ut på.

De viktigaste kompetenserna för en ungdomsarbetsledare är att stöda, undervisa och utbilda ungdomar till att hitta sin plats i samhället som kristna medmänniskor (kärnkompetens i kyrkans andliga arbete), vilket betyder att de kompetenserna som kommer att utvecklas genom detta arbete är hur jag kan stöda ungdomar på alla nivåer, psykiskt, fysiskt och andligt. källa:kyrkostyrelsen,2010?

Syftet med examensarbetet är att beskriva vad andlighet innebär för ungdomar i åldern 14-17 år. Mina frågeställningar är följande, vad anser 14-17-åringar att andlighet innebär och på vilket sätt upplever de andlighet?

1.1 Litteraturoversikt

För att då kunna hitta litteratur som är relevant för mitt ämne, har jag börjat med att söka på internet efter olika publikationer som har tagit upp ungdomar, andlighet och spiritualitet. Den publikation som mest tagit fasta på detta är Nuorisobarometri 2006-Uskon asia, som jag kommer att använda som en av mina källor. Efter att ha letat efter mer litteratur samt material som jag kommer att ha nytta av i mitt examensarbete, där

jag samtidigt funderat på åldern, ska jag hålla mig vid den åldern som jag redan valt, dvs. 14- 17 år, eftersom det finns mycket litteratur forskat om just denna ålder. En bra och relativ ny forskning är Kati Niemelä (2002), som fungerar vid kyrkans forskningscentral som forskare och har gett ut en bok som heter Hyvä rippikoulu- Rippikoulun laatu ja vaikuttavuus, där hon har fokuserat endast på konfirmander samt hjälpledare, dvs. ungdomar i åldern 14-17 år.

1.2 Sökord och källor

Min primära källa till att söka efter litteratur som har med mitt ämne att göra har varit Google Scholar och Novias bibliotek på intranätet. Från Google Scholar har jag hittat mycket, och har mest använt mig av sökorden *ungdomar*, *andlighet*, *spiritualitet* och hittat 1160 resultat då jag sökt med orden *ungdomar* och *spiritualitet* och med kombinationen *ungdomar och andlighet* har jag hittat 7860 resultat med endast dessa ord, och alla träffar handlade inte enbart om ungdomar och andlighet och var inte heller på den nivån av vetenskap som behövs för detta arbete, vilket betyder att det finns mycket material men allt är inte relevant till vad jag kommer att behöva. Många av träffarna var inte vetenskapliga och var inte heller tillgängliga. Jag har då valt att avgränsa mig genom att endast läsa eller gå igenom artiklar samt litteratur som specifikt tar upp ungdomar och andlighet. Jag avgränsade källorna med att endast använda mig av litteratur som har med mitt val av ämne att göra. Och här tror jag att internet inte är den bästa källan, eftersom det blir så brett och jag hittar inte det mest specifika jag letar efter. Jag har också sökt med finska och engelska sökord, och med finska sökord, *nuoren spiritualiteetti*, hittade jag 80 träffar, bl.a. en bok utgiven av Paananen Terhi och Tuominen Hans, *Nuorisotyön käsikirja* (2005), som innehåller kapitel om ungdomars spiritualitet.

Med engelska sökorden *youth*, *spirituality*, *faith* och kombinationerna med dessa har jag fått 133 000 träffar då jag sökte med orden *youth and spirituality*. Jag har efter denna sökgång inte letat så mycket mer med engelska ord, och har kommit fram till det beslutet att använda mig mest av svenska och finska källor, eftersom det finns mer forskat på dessa språk, och för att skriftskolan är så stark i Norden.

Enligt vad det jag sökt med orden, *ungdom*, *andlighet*, *spiritualitet*, *youth*, *spirituality*, finns det mycket tidigare forskning om hur ungdomar upplever andlighet samt spiritualitet, men de flesta publikationerna var inte tillgängliga för allmänheten. Den litteratur som jag hittade och valde att använda för detta arbete, hittades från Åbo

stadsbibliotek och från Åbo Svenska Församling, publikationerna som jag har använt mig av hittades på internet via kyrkans hemsida, evl.fi och den svenska sidan sacrista.fi och genom att leta med sökord hittade jag publikationerna Nuorisobarometri samt Niemeläs publikationer om skriftskolan.

1.3 Metod

I detta arbete kommer jag att undersöka hur ungdomar i åldern 14-17 år upplever andlighet och komma fram till på vilket sätt och hur framtida användare kan använda det i sitt arbete med ungdomar, i skriftskolan samt utanför, för att kunna stärka ungdomarnas uppväxt. Metoden som jag kommer att använda mig av är den kvalitativa metoden. Med den kvalitativa vill man komma fram till ett svar i sin forskning, genom att tolka data samt analysera innehållet i den valda litteraturen, dvs användt mig av innehållsanalys, som man samlar in och genom det kommer fram till ett resultat. Den kvalitativa metoden som jag har använt mig av är den där jag kritiskt undersökt litteraturen och mina källor som jag använt mig av i detta arbete för att komma fram till mitt resultat. Kvalitativ metod används också då man vill komma fram till hur människor upplever olika saker, eftersom i den kvalitativa metoden hör det att t.ex. att man kan använda sig av intervjuer (Hedin,s.3,1996). Eftersom detta är det första skedet i projektet, och mitt val av ämne kommer att få ett resultat som man kan arbeta vidare med. Med kvalitativ metod undersöker man olika källor, och försöker sätta sig in i situationen samt skapar en djupare uppfattning av det som man studerar (Holme&Solvang, 2000,s.92). Till den kvalitativa metoden hör också att kritiskt granska källor för att se att de är pålitliga samt tillförlitliga för att uppnå ett resultat, hit hör också att bestämma sig för vilka källor man själv väljer att studera, så att de källor och den litteratur man valt ska kunna ge en saklig bild av det som sägs och att det stämmer överens med det som man skriver om.

2 Definition av andlighet och spiritualitet

Ordet andlighet härstammar från det latinska ordet, *spiritualis*, vilket egentligen betyder andlig. Till det andliga livet hör bl.a. att delta i högmässor, meditera, leva i gemenskap med andra troende och att läsa bibeln(Wikström,2007). Andlighet är inte enbart något övernaturligt, utan handlar mesta del om att hitta sig själv och att söka efter det andliga i ens eget liv. Andlighet kan också definieras som själavård i det

syftet att man vårdar sin själ genom tal, bön och att stöda människan psykiskt och fysiskt. Genom att tala om andlig vägledning försöker man hjälpa den enskilda människan att komma i kontakt med sin inre själ, genom att komma närmare den treenige Guden och att försöka få en tillit till Jesus och allt vad han har gjort för mänskligheten (Wikström, 2007,s.212).

Spiritualitet betyder och refererar egentligen till anden eller själen. Den latinska benämningen är *spirare*, som helt konkret betyder att andas. I den kristna kyrkan betyder spiritualitet att leva ett andligt liv. Man kan tala om två olika typer av spiritualitet, och den som talas mest om är den s.k. ”vanliga spiritualiteten” på engelska ”common spirituality”, som upplevs av alla oberoende om man är troende eller inte (Tuominen, 2005,s.35). Spiritualiteten uppfattas ofta som något mystiskt, känsligt, fundersamt, mycket tankar och frågor om livet osv. Dessutom behöver spiritualiteten inte ha något att göra med religion eller tro, för även de som inte tror har en spirituellt sida i sig (Tuominen, 2005,s.36). De som lever ett s.k. spirituellt liv, gör det med att be, gå på högmässor, studera bibeln och stå nära till Gud, dvs. de lever så att de kan ta hand om sin själ och sin ande (Wikström, 2007,s.212). Spiritualiteten försöker också beskriva det som har skett i den kristna tron och kyrkan genom bönen och andra medel som använts för att forma den kristna människans tro och vägledning både andligt och spirituellt, hur en människa har genom tiderna växt i sin tro (Wikström, 2007,s.213).

Tanken med att leda människan in på den andliga och spirituella vägen, är att försöka hjälpa var och en att förverkliga sig själv och sitt unika syfte. Men andligheten är ändå något som ska tas med ro, den ska få växa i en och man ska själv komma underfund med hur ens egen själ fungerar (Wikström, 2007,s.213). Själva uppfattningen om vad som egentligen är andligt, eller hur den moderna människan kan leva ett andligt liv, måste man ta hjälp av religionsfenomenologin som beskriver religiösa upplevelser, här kan man hitta förklaringar till det som inom den kristna teologin kallas för andlighet (Wikström, 2007,s.215). Religionsfenomenologin tolkar andlighet och ande som något som människan har färdigt i sig, i rationaliteten att fundera över andliga saker, liv, död, lidande. I bibeln förklaras ordet ande som en personlighet inom människan, eftersom hon har förmågan att svara mot det sköna och har fått gåvan att göra så som man vill, den fria viljan (Wikström, 2007,s.216-217).

Att skilja på andlighet och spiritualitet är inte det lättaste, eftersom de egentligen betyder samma sak. Andlighet är något som man kan uppleva när som helst och hur som helst, medan spiritualitet är en livsstil som man väljer och lever med andra spirituella människor (Wikström,2007). Spiritualitet och andlighet går ut på att människan fördjupar sig i spiritualitet, förstår innebörden med det heliga och försöker bli hel genom att bilda en kontinuitet med Gud och det andliga livet (Wikström, 2007,s.218).

3 Ungdomar i åldern 14-17 år

Mitt huvudsakliga val av ämne är att skriva om ungdomar i åldern 14-17. Jag valde denna ålder för att det är tiden då puberteten är pågående för de flesta, och det är då ungdomarnas världsbild och deras tankesätt breddas.

Ungdomstiden är egentligen ganska svår att definiera, det finns inget specifikt uttryck som betraktas som ungdomstid. Förr i tiden var man barn och blev vuxen då man konfirmerades, pojkarna fick sin första kostym och flickorna fick sin första finklänning (Larsson 2003,s.14). I dagens samhälle talas det om olika typer av ungdomstid, den första är den s.k. biologiska ungdomstiden, puberteten och tiden för vuxenlivet börjar, den andra är då man ännu enligt staten kallas för barn och ungdom tills man fyller 18 år och blir myndig. I Finland, enligt ungdomslagen kallas man ännu för ungdom upp till 29 års ålder (Ungdomslagen 2006). De andra typerna kan beskrivas som en förlängd ungdomstid, dagens trender som får allt fler att förlänga sin ungdomstid till de fyller 30 år, det är inte mer så viktigt att bilda familj i en tidig ålder eller att bli ansvarstagande (Larsson,2003,s.14). Ungdomstiden går också ut på att hitta sin egen identitet, den definition av ungdomstid som finns idag började redan efter andra världskriget. Då började ungdomarna klä sig mer ungdomligt och vissa musik- och klädstilar utvecklades. Ungdomskulturen förknippades med ord som revolt, frihet samt möjligheter, det att man kunde stå emot sina föräldrar och göra som man ville, spred sig snabbt och det började talas om en motkultur (Larsson, 2003,s.15-17). Att skapa sin egen identitet är mycket viktigt för ungdomarna, det är identiteten som avgör hur ens liv ser ut i framtiden, allt fler tar till sig olika värderingar och ideal som sedan ligger som grund för det kommande vuxenlivet (Larsson,2003s.16)

Att lära de unga om olika religiösa värderingar samt att socialisera dem in i ett givet normsystem är i dagens läge viktigt för många samfund och trosriktningar. Det

viktigaste är att den unga hittar sin egen identitet, det finns många faktorer som påverkar detta, t.ex. musik, film, kompisar osv. alla dessa påverkar ungdomarna till att hitta sin plats i samhället, samma gäller med hur ungdomar förhåller sig till religionen och religiösa frågor, det finns inget färdigt angivet mönster hur ungdomarna förhåller sig till dessa frågor (Larsson,2003,s.16). De som är uppvuxna med det t.ex. hemifrån bibelläsning, bön och kyrkobesök tar antingen avstånd från det som äldre eller blir extremt engagerade i en religiös grupp, för att kunna distansera sig från föräldrarna (Larsson, 2003,s.17).

Olika religiösa grupper eller ungdomsrörelser spelar en stor roll för många ungdomar under sin uppväxt och att hitta sin egen identitet. Mest handlar det om att bli fri och att få uppleva friheten och att få svar på sina frågor (Larsson, 2003,s.41). Eftersom de unga växer för att göra sig färdiga för vuxenlivet, är det viktigt för dem att bli bekräftade. De behöver bli bekräftade för att kunna bygga upp sin egen identitet och för att kunna skapa en egen stil. En stil som visar vem man är och med vem den unga umgås med, genom att gruppen som den unga hör till använder olika symboler för att bli sedda i samhället (Johansson&Lalander,2008,s.32). Dessa symboler kan vara allt från att de unga bär likadana fotbollshalsdukar som då gör det lätt att identifiera den gruppen, men det finns också s.k. ”osynliga” symboler, som t.ex. att man använder vissa ord som de andra inte förstår (Johansson&Lalander,2008,s.33). Användningen av dessa symboler och att höra till en grupp, stärker den ungas identitet mer och ger en upplevelse av trygghet och att de andra i gruppen accepterar den unga (Johansson&Lalander,2008,s.33).

Det hör också till uppväxten att få sig en egen uppfattning om religiösa frågor och då finns det många olika rörelser som säger att de har svaren på ungdomarnas frågor. Då ungdomarna växer upp och söker efter sin identitet, spelar förebilderna en stor roll och många unga letar efter förebilder som de kan se upp till och som hjälper dem att hitta sin egen väg (Larsson, 2003,s.42).

3.1 Trosutvecklingen från barn till ungdom

Utvecklingspsykologin sträcker sig från födseln till döden och omfattar 8 olika stadien, som varje människa går igenom under sin livstid. Den nivån som är mest relevant för detta arbete, är den 5 nivån, som kategoriseras under puberteten och

adolescensen och åldern är ca 13-18 år (Holm,2002,s.93). Indelningen för åldern är ungefärlig, eftersom människorna utvecklas olika och det beror på b.la. olika sociala och biologiska faktorer.

Idag utvecklas barnen och de unga i olika takt och lär sig också olika snabbt. Då det kommer till religionen och uppfattningen av den, har man kommit fram till att det mesta beror på hur barnet lär sig och vad barnet lärt sig om religionen, dvs. de sociala faktorerna spelar en stor roll i lärandet (Holm,2002,s.95). Samma gäller Guds-uppfattningen för de unga, genom ett experiment som utfördes 1944,och är aktuellt ännu idag för att visa på hur olika sätt människor och främst barn upplever det andliga och Gud, visade hur barn och unga uppfattar Gud på olika sätt och fick göra detta genom att rita Gud. I detta experiment kom det fram att de allra minsta barnen uppfattar Gud som färgad och som en fantasifigur, och detta stadiet kallas för sagostadiet, där barnen inte ser någon skillnad på sagor eller religiösa berättelser(Holm,2002,s.95). Det andra stadiet kallas för det realistiska stadiet, eftersom då börjar Guds-uppfattningen bli mer klarare och då är barnet i en ålder mellan 7 och 10 år. Bilden av Gud blir allt mer konkret och avbildas som ett kors eller som en präst. Det tredje stadiet är det mest individuella, och sträcker sig från 11-års åldern upp till pubertetens sista fas. Gud tecknas mer som en figur, ett moln eller som en gubbe med långt vitt skägg, väldigt individuellt bland de unga, och därför har det sista stadiet också brukat kallas för personaliseringens fas, eftersom den unga utvecklas och får en allt mer personlig uppfattning om hur Gud ser ut och beskriver Gud med ord som t.ex. kärlek, bön, tvivel(Holm,2002,s.95-96).

Beskrivningen av hur vi uppfattar Gud på olika sätt, kallas för antropomorfismer. Detta betyder att Gud och Jesus blir mänskliga i barnets och de ungas ögon och tolkas som ”levande” och ses som t.ex. en gammal gubbe med vitt långt skägg. Denna bild brukar försvinna i puberteten, men det kan hända att många bär med sig denna bild för resten av sitt liv, och det är viktigt att bilden av Gud och Jesus ska växa naturligt fram hos de unga, för att de ska kunna göra den till sin personliga bild (Holm,2002,s.98). Motsatsen till antropomorfismen kallas för affektiv-antropomorfism, där föräldrarna har en så stark inverkan på barnets uppväxt och gudsuppfattning att ingen personlig gudsbild kan växa fram hos barnet. Då kan det hända att religionen blir något som kopplas med negativitet och kan i värsta fall associeras med bestraffning eller tvång (Holm,2002,s.99). Den negativa bilden mot religionen växer och blir allt starkare och

kyrkan blir en negativ plats för den unga. Det samma gäller med föräldrarnas tolkning av Gud, hur han beskrivs med eller utan bilder och vem av föräldrarna som berättar om Gud, bildar barnet och den unga sig en egen uppfattning om Gud.

För att inte barnet ska skapa sig en negativ eller flummig bild av Gud, som föräldrarna har gett genom att berätta med löshängande ord och fraser vilket kan resultera i att barnet får bara mer frågor och funderingar som går över deras fattningsförmåga, istället ska föräldrarna ta med barnet i en tidig ålder och be med det samt öva andligt liv tillsammans med barnet för att då skapa en positiv bild av religionen samt Guds-bilden, allt för att barnet sedan ska kunna utveckla en egen bild av Gud och en personlig uppfattning av andlighet. Desto mer som föräldrarna tar in religionen i barnets liv, redan under barndomen, desto starkare blir religionsuppfattningen och tron i den ungas liv då den unga växer upp (Holm,2002,s.100-101).

Som sagt finns det många olika sätt på att se på hur barn och unga utvecklar sin syn på religionen, och en utveckling som är gjord av Jean Piaget på 1900-talet, talar man om en kognitiv utveckling som har haft den starkaste inverkan på hur barn och unga uppfattar religion. Enligt Piaget finns det fyra stadien, det första kallas för det sensoriska stadiet, i detta stadie utvecklar barnet att orientera sig i sin natur och här läggs också all grund för fortsatt utveckling hos barnet i framtiden. Det andra stadiet kallas för det föroperationella stadiet eller tänkandets stadie, här är barnet allt mer "jag-centrerat" och drar ut absurda slutsatser ur det som den har hört av sina föräldrar. Dessutom har barnet ingen uppfattning om etik men barnet börjar ändå förstå religionens innehåll. Det tredje stadiet kallas för det konkreta operationernas stadie och detta stadie pågår från ungefär 7 års ålder till 12 års ålder. Barnet tänker allt mer självständigt och kan dra enkla slutsatser om olika saker. Men barnet kan ännu inte uppfatta verbala abstraktioner, dvs. det godhet, ondska mm. Det fjärde och det sista stadiet kallas för det formella stadiet som börjar vid 12 års åldern och fortsätter in i det vuxna livet. Då är barnet redan så gammalt att det kan dra slutsatser, förstår vad godhet, ondska och andlighet är. Dessa fyra stadien är bara grova drag ur Piagets schema och kan se olika ut för alla (Holm,2002,s.101-103).

Utvecklingen sker på ett personligt plan hos de unga då de växer upp, och det är främst de yttre faktorerna som påverkar de unga hurdan uppfattning de får om religionen som en helhetsbild och hur de ser på Gud. Om man blivit introducerad till religionen från riktigt liten, ända från spädbarn-stadiet och ens föräldrar har gett en

positiv bild av religionen under ens uppväxt kommer man själv att ha en positiv bild av religionen.

3.2 Ungdomar och andlighet

Många ungdomar har så mycket att göra i dagens samhälle, det är kompisar, skolan, hobbyer osv som tar upp deras tid att unga inte har tid att stanna upp och bara leva i nuet. Att konstant ha mycket att göra och att hela tiden behöva vara någonstans för att hållas igång leder till att unga inte vet hur man stannar upp och tänker på det spirituella eller andliga livet. Eftersom dagens samhälle kräver av många att få svar på frågor och funderingar, sätter detta de unga i en knepig situation, eftersom de oftast vill ha direkta svar, men frågor som har med tro att göra brukar resultera i frågetecken. Kyrkans och samhällets viktigaste uppgift är att stärka den spiritualitet och andlighet som finns i ungdomarna, med hjälp av att behålla deras sinnen så öppna som möjligt för nya saker. Tidigare var andlighet något som skulle hållas privat, men i dagens samhälle blir det nästan ett måste att ha den framme i sitt dagliga liv (Paananen&Tuominen, 2005, s.35-37).

Då man arbetar med unga är det viktigt att komma ihåg att respektera deras syn på vad andlighet innebär för dem och vad de vet om spiritualitet, eftersom de unga inte arbetar på samma sätt som de vuxna och har kanske inte alltid ord att sätta på sin syn om andlighet. Det finns så många frågor som en ungdom vill ha svar på, och på många av dessa frågor finns det inte alltid svar till (Tuominen, 2005,s.37). Då är det viktigt att som vuxen respektera deras svar och istället för att bara diskutera, kan man använda sig av andra metoder, t.ex. kan den unga få rita eller vara med i ett drama för att bättre förstå vad andlighet eller spiritualitet kan betyda (Tuominen, 2005,s.39). Respekten är viktigt för att oftast kan det hända att vi ser alla ungdomar som likadana, att alla har samma syn och tänker exakt likadant, vilket kan leda till att de som arbetar med unga har en färdig bild över vad de vill lära sig och vad de redan kan om andlighet och spiritualitet och formar sina diskussioner utifrån dessa uppfattningar (Tuominen, 2005,s.40).

För att sedan förstärka det andliga och spirituella livet hos den unga, kan det vara bra att ha en vuxen vid sin sida. En vuxen person som har mer livserfarenhet och som finns där för att lyssna, hjälpa samt stöda den unga i dess funderande (Tuominen, 2005,s.41). Denna person kan kallas för en *spiritual director*, för denna person ska också kunna ge konkreta exempel på hur man kan vara andlig i vardagen. Eftersom

ungdomar behöver andlig vägledning, och lär sig ungdomarna bäst att leva andligt och spirituellt genom att följa andra unga som också gör det. Det går också att göra det genom att den unga är med i församlingens ungdomsverksamhet och deltar i högmässor tillsammans med andra unga (Tuominen, 2005,s.41). Men andlighet behöver inte bara upplevas i församlingen, allt fler ungdomsarbetsledare kommer till ungdomarna, till skolan, till ungdomsgårdarna och till populära ställen där de unga spenderar sin fritid och möter dem i deras vardagliga miljö (Paananen&Tuominen, 2005,s.109).

Det finns många ungdomar som söker efter något större i sitt liv utan att behöva binda sig till att vara med i församlingens verksamhet och känna att det är kristet. Oftast vill de unga få tala med någon som de känner från förut om t.ex. hur jobbigt de har i skolan, men inga frågor som har med andlighet att göra (Paananen, 2005,s.110). Hur får man då dessa ungdomar att känna sig behövda, att de också ska få diskutera om andlighet utan att det har med kyrkan att göra? Enligt Paananen(2005) behöver alla unga få uttrycka sina behov och behovet av att de hör hemma någonstans, de behöver närhet. Som det också tidigare har kommit fram, är de unga ännu unga och växer hela tiden för att bli vuxna och har annorlunda behov än de vuxna. Då finns ungdomsgårdarna där för dem, öppna för alla ungdomar som behöver någon att tala med, men enligt Paananen(2005,s.109) brukar många gårdar vara tomma för att allt fler söker sig istället till församlingens ungdomsverksamhet för att få svar på sina funderingar. I församlingen finns det något som inte finns i de vanliga ungdomsgårdarna, nämligen gemenskapen och många ungdomar söker sig till denna gemenskap, och då kommer många till församlingens ungdomskvällar för att uppleva gemenskap (Paananen&Tuominen 2005,s.113). De största orsakerna varför de unga besöker församlingens ungdomskvällar är för att de får uppleva gemenskapen, de får tala om andliga och djupare frågor och om frågor som intresserar dem och på ungdomskvällarna blir alla sedda, även de unga som man inte lägger märke till, de om någon känner sig sedda och välkomna till dessa ungdomskvällar (Paananen, 2005,s.115). Då ungdomskvällarna ordnas i församlingarnas utrymmen brukar samlingsarna ofta sluta med en kort andakt, där de unga får lugna ner sig och möta Gud tillsammans. Enligt Paananen (2005,s.115) är det många unga som efter flera år kommer ihåg andakterna, för att de var så enkla och konkreta men att de ändå fick mycket ut av att vara med. Även om en andakt är kort, ca 15 min är det en bra tid för de unga, de hinner lugna ner sig och fundera en stund på vad som sägs eller berättas

och vad sångernas texter betyder för dem, för även om de inte nu förstår det, kommer de att förstå det senare i sitt liv, kanske de rentav upplever något större under denna korta stund, något andligt som den unga inte direkt kan förklara, men vet innerst inne att Gud är med dem och att andligheten finns hos dem (Paananen, 2005,s.116).

Sammanfattat upplever de unga andligheten i sitt dagliga liv, genom att stanna upp en stund tillsammans med andra ungdomar som också söker efter andlighet. Genom att diskutera tillsammans med en vuxen eller en *spiritual director* om andliga frågor, får de unga en slags uppfattning om vad andlighet är och hur det kan upplevas på flera sätt. Då den unga tillsammans med en vuxen diskuterar om andliga och spirituella frågor är det viktigt att komma ihåg att lyssna på den unga och respektera dess svar (Tuominen,2005,s.). Upplevelsen av andlighet är individuell, och enligt undersökningen som gjordes för Nuorisobarometri (2006,s.65) där det frågades ut av 15-29 åringar om deras andliga liv, ansåg sig 42% vara andliga. Det kommer inte direkt fram på vilket sätt de unga är andliga, bara hur de upplever det andliga och det är främst genom bönen och det som har kommit med de unga hemifrån. Även om det andliga livet blir allt mindre synligare i dagens samhälle och de som vill uppleva det, vet var de kan hitta det (t.ex. i församlingen) men att fundera på livsfrågor blir allt större, speciellt bland de unga. Andligheten kommer att upplevas genom andra ”kanaler”, genom att vara tillsammans, att få uppleva gemenskapen kan bra vara den andliga upplevelsen hos de unga i dagens samhälle (Nuorisobarometri,2006,s.65).

4 Skriftskolan i Finland

Begreppet skriftskola är en äldre benämning för kyrkans konfirmandarbete, som i sin tur är en del av kyrkans dopundervisning. Skriftskolan har en stark position i vårt samhälle, årligen är det ungefär 85 % av 14-15 åringarna som deltar i skriftskolan (Statistisk årsbok för kyrkan, 2012). I Finland är detta en stor siffra i jämförelse med andra länder i nordn, t.ex. i Sverige är det endast 31 % som går i skriftskolan (Svenska kyrkan statistiskt 1970-2012) De ungdomar som väljer att delta i konfirmandundervisningen gör det för att de sedan som myndiga ska få gifta sig, bli faddrar och gå självständigt till nattvarden. Under 1700-talet och tiden efter det var den vanligaste orsaken att gå i skriftskola, för att som myndig kunna gifta sig i kyrkan, före konfirmationen var man barn och efter det blev man vuxen (Niemelä, 2002, s.5). År 2011 hade 86,2% av hela åldersklassen i Finland deltagit i

konfirmandundervisningen, här tog man även med sådana som hade gjort det senare i sitt liv, d.v.s. vuxenkonfirmation. Sammanlagt var det 53 428 ungdomar som deltog i konfirmandundervisningen, den populäraste formen av undervisning, var skriftskola med läger (Statistisk årsbok för kyrkan, 2012).

Skriftskolans mål är att lära konfirmanden om den treenigen Guden (Fadern, Sonen och den Helige anden) om dopet och om församlingens arbete. Utgångspunkten är att konfirmanderna skall lära sig vad dopundervisningen går ut på och vad det betyder att bli kallad som Jesu lärjunge, samt att ta del av den kristna trons grundtankar (Livet-tron-bönen, 2001, s.3). I skriftskolan utgör Bibeln grunden och utgångspunkten för undervisningen och det är genom den som ungdomarna får uppleva Guds ord i olika betydelser. Konfirmanderna läser Bibeln självständigt men också i grupp och diskuterar dess innehåll och lär sig att förstå och kunna tolka Bibelns berättelser i det moderna livet. Liksom Jesus mötte människorna på sin tid är det meningen att ungdomarna skall mötas av Guds ord i deras livssituationer (Livet-tron-bönen, 2001, s.3).

För konfirmanden är det övergripande målet ”att stärkas i sin egen tro om den treeniga Guden och att älska sin nästa samt att leva i gemenskap med församlingen”, detta mål styr allt som händer i konfirmandarbetet.

I sitt arbete med konfirmander i skriftskolan använder församlingen sig av Katekesen. Katekesen styr konfirmandarbetet och ger en grundstruktur för hur innehållet ska se ut, och enligt Katekesen ska undervisningen bestå av tre centrala element, livet, tron och bönen. Dessa tre ska styras in i undervisningen för att bygga upp undervisningen på ett sätt som stöder konfirmanderna i sitt lärande (Livet-tron-bönen, 2001). Denna metod livet, tron och bönen kompletterar och förstärker varandra (Livet-tron-bönen, 2001, s.10) Då man planerar konfirmandarbetet ska man ta i beaktande ungdomarnas livssituation, deras syn på tron, samt deras livsfrågor. Dessa frågor som ungdomarna har, behandlas tillsammans och levs ut i bön och gemenskap.

Grundstrukturen för konfirmandarbetet har formats så att den är smidig och formbar, så att den kan anpassas efter gruppen, ungdomarnas livssituationer och de som har hand om undervisningen med konfirmanderna. Då man går igenom olika teman, ska innehållet vara logiskt uppbyggt samt sammanhängande och höra ihop med det som

ska följas i skriftskolan, speciellt då man tar upp ungdomarnas egna frågor, gäller det att vara lyhörd och följa kraven för undervisningen (Livet-tron-bönen, 2001 s.10).

4.1 Innehållet i skriftskolan

Innehållet i skriftskolan byggs upp gemensamt av de som är anställda i församlingen och som jobbar med skriftskolan. Skriftskolan börjar alltid med en introduktion, där arbetet inleds tillsammans med konfirmanderna. Sedan följer huvudavsnittet där det väsentligaste tas upp, skriftskolan avslutas med sammanfattning, utvärdering samt förberedelse inför konfirmationen och livet efter skriftskolan (Livet-tron-bönen, 2001 s.11). Skriftskolans totala timantal är 80 timmar i olika ämnen, huvudavsnittet är det längsta, ca 50 timmar, och om man räknar det i kalenderveckor ska hela konfirmandtiden ta ca 6 månader (Niemelä, 2002,s.17). I inledningsfasen ska konfirmanden känna sig som en del av gruppen, och att växelverkan i gruppen ska fungera. Det är också viktigt att konfirmanden ska lära känna de andra som jobbar med skriftskolan och att lära sig grunderna för vad skriftskolan går ut på.

I inledningsfasen blir konfirmanden bekant med bibeln, Katekesen samt psalmboken, samt lär sig förmågan att sitta stilla under gudstjänsten och andakterna (Livet-tron-bönen, 2001,s.13). I huvudavsnittet tas det upp de centrala frågorna, och teman inom kristendomen, och konfirmanderna får lära sig om den treenige Guden, skapelsen, och frälsningen samt helgelsen. De unga lär sig också om sig själva genom olika övningar, individuella uppgifter och lär sig att bli självständiga, komma loss från sina föräldrar samt att knyta kontakter med andra, både äldre och yngre människor. Konfirmanderna lär sig och går igenom frågor om livet, gudsfrågor och frågor som har att göra med människans levnadslopp (Livet-tron-bönen, 2001 s. 14).

Tron som kyrkan lär ut under skriftskoletiden baserar sig på den trinitariska tron. Den ger en bas för hur konfirmanderna lär sig om den kristna tron och hur deras frågor blandas in med undervisningen, t.ex. lär sig konfirmanderna om hur världen blev till, skapelsen och att varje människa är skapad på ett unikt sätt. Det centrala innehållet i den trinitaristiska tron är den treenige Guden, där konfirmanderna går igenom de tre dimensionerna, deras betydelse för den kristna tron och får svar på sina frågor (Livet-tron-bönen, 2001 s.15). Slutavsnittet i skriftskolan binder ihop det som de unga har lärt sig, här får konfirmanderna utvärdera det som de lärt sig och börja förbereda sig för konfirmationen. I slutavsnittet går man också igenom det som konfirmanderna har tyckt att varit viktigt, och fördjupar sig i sådana frågor som konfirmanderna haft och

hur dessa frågor kommer att påverka deras fortsatta liv efter skriftskolan, den centrala frågan är hur det andliga livet kommer att upprätthållas av konfirmanden efter skriftskoltiden. Från församlingens sida uppmuntrar man konfirmanderna att delta i församlingens verksamhet, t.ex. genom att fortsätta till hjälpledarutbildningen. Hela skriftskoletiden avslutas med konfirmationen, där den unga konfirmeras och bekräftar sin tro i den ev.luth.kyrkan. Konfirmanden är fri att välja om hon/han vill låta sig konfirmeras.

4.2 Skriftskolan och andlighet

Det övergripandet målet med skriftskolan är att konfirmanden ska lära känna den treenige Gudens alla tre delar skilt för sig. För att lära sig om helighet och andlighet i skriftskolan, lär sig konfirmanderna vad den heliga Anden har för betydelse i vår kyrka. Den heliga Anden ger gåvor åt oss som ska ge oss krafter och mod att leva som kristna (Livet-tron-bönen, 2001,s.15). I det andliga livet som konfirmanderna lär sig under sin skriftskoletid, har bönen en stor betydelse. Bönen är vårt sätt att finnas till och att leva inför Guds ansikte(Livet-tron-bönen, 2001,s.15). Korgen som handlar bönen kommer fram främst under lägret, den används under morgon- och kvällsandakterna, under lektionerna då konfirmanderna arbetar med Bibeln och då konfirmanderna lär sig vad skriftskolan går ut på. Det är också viktigt att uppmuntra konfirmanderna till att använda bönen i det dagliga livet efter skriftskolan, t.ex. att de ber en enkel aftonbön (Livet-tron-bönen, 2001,s.16.)

För att konfirmanderna ska kunna vårda sitt andliga liv under skriftskoletiden, är det viktigt för dem som planerar att komma ihåg att inkludera det andliga livet i samvaron, samt inkludera ett skilt rum för det andliga livet, då man firar andakt.

Under skriftskoletiden ger bönen den unga ett naturligt sätt att kommunicera med Gud och att finnas till inför honom. Dessutom är bönen en oersättlig del av hela konfirmandarbetet och bidrar till gemenskapen inom församlingen. I bönen får konfirmanderna uppleva den heliga Guden och hur han rör vid deras liv för att kunna växa och mogna i sin tro. Under bönen bildar konfirmanderna sin egen uppfattning om hur Gud skulle kunna se ut, deras gudsbild utformas och blir djupare (Livet-tron-bönen, 2001,s.17-18). Under sin skriftskoletid blir konfirmanden introducerad till många nya saker på en kort tid, och då bönen tas upp är det viktigt att stöda konfirmanden under sin tillväxt i det andliga livet. Det är viktigt att konfirmanden

hittar sin egen stil för bibelläsning, bön, stillhet, andakt och annat andligt liv, och de som arbetar med konfirmanderna ska undvika att arbeta ensidigt med dessa frågor som har med bön att göra (Livet-tron-bönen, 2001,s.18).

För att konfirmanderna ska kunna upprätthålla sitt andliga liv efter skriftskolan, uppmantras de från församlingens sida att gå i högmässan som ordnas varje söndag. Högmässan är en mötesplats med Gud, där han talar till oss genom bön och de unga lär känna honom bättre. Och för att förstå bättre vad gudstjänsten går ut på och för att kunna uppleva det andliga, är det bra om ungdomarna själva får vara med och planera gudstjänsten (Livet-tron-bönen, 2001, s.18). Man kan börja med att hålla korta andakter på lägret, där konfirmanderna själva får planera och förbereda andakten, på detta sätt kommer det att bättre förstå innehållet samt betydelsen av gudstjänsten (Livet-tron-bönen, 2001,s.18).

Gudtjänstlivet i skriftskolan bygger mycket på förtroende, förtroende för konfirmanderna och för dem som arrangerar skriftskolan. Eftersom konfirmanderna är i en växande ålder, är deras tankar också växande, deras synsätt och känslor ska behandlas konfidentiellt. För konfirmanderna deltar i gudstjänster och andakter tillsammans med hjälpledarna på lägret och lär sig att sätta ord på sina känslor och tankar. För ibland kan det vara svårt för de unga att sätta ord på sina känslor, det som de upplever, t.ex. det heliga som de upplever under en andakt kan upplevas på ett mycket äkta sätt, därför är det viktigt att i skriftskolan ger man tid och utrymme för dessa känslor samt möten med det heliga, t.ex. genom att meditera eller att sitta alldeles stilla (Livet-tron-bönen, 2001,s.19).

I en undersökning som gjordes 2008(Chaulagai,2009,s.115) undersöktes hur många gånger under ett vanligt skriftskoleläger som man firade andakt eller hade andra aktiviteter som hade andligt innehåll. I denna undersökning hade man använt sig av 29 olika skriftskolor från 19 olika församlingar och det har endast tagits med de andliga ”övningar” som har genomförts på ett läger, så det som görs under resten av halvåret har inte tagits med. I undersökningen framkom det att de vanligaste andliga ”övningarna” som hölls under lägret var morgon- och kvällsandakter, morgonandakten var den som startade dagen på lägret. Morgonandakterna är till därför för att konfirmanderna ska få en lugn start på dagen, kunna fundera på olika frågor och lyssna på den som håller andakten. I undersökningen kom det fram att i de flesta församlingarna hade man korta morgonandakter, ungefär 10 min långa.

Morgonandakterna hålls oftast av hjälpledarna, men ibland kan det också vara lägrets präst som har andakten (Chaulagai, 2009, s.116-117).

4.3 Andlig upplevelse i skriftskolan

Det andliga livet under skriftskolan kommer tydligast fram under andakterna, och bönen, men det andliga livet ”hittas” också i andra aktiviteter. I samma undersökning kom det fram att i några församlingar ordnade man bönestigar och ljusstigar som var menade för att konfirmanderna skulle få tid att fundera och meditera i fred. Meditationer var också något som var populärt i skriftskolorna som var med i undersökningen, det var en skild aktivitet där deltagarna fick med hjälp av lugn musik meditera och be. Det andliga och spirituella och det som konfirmanderna upplever som andligt, är då de lyssnar på musik. Musiken spelar en mycket stor roll i de ungas liv och det är genom musiken som många upplever något andligt, eftersom det under ett läger sjungs mycket och många konfirmander har lätt att relatera till musikens budskap, både under lektionstid och under kvällsprogrammen (Chaulagai, 2009, s.120-121). I undersökningen kom det fram att det andliga ”livet” under ett skriftskoleläger kom inte fram så tydligt som man kunde tänka sig. Mest syntes och syns det andliga under morgon- och kvällsandakterna och då det firas högmässa, och många konfirmander upplever det andliga endast under dessa gånger, för enligt Livet-tronbönen(2001, s.12) är det skriftskolans uppgift att leda den unga in i det vuxna och andliga livet, genom att ge dem plats för deras egna tankar och funderingar om livets frågor. I undersökningen som hade gjorts med 29 församlingar, hade det också gjorts intervjuer med deltagarna och av dem hade 8 av 10 svarat att det andliga livet syntes tydligast under andakterna (Chaulagai, 2009, s.123). I nästan alla församlingar hade man gett tid åt konfirmanderna att fundera på andliga frågor och frågor om livet, t.ex. genom att diskutera i grupp eller enskilt med prästen under lägret. Det andliga finns närvarande under hela lägret, men syns tydligast under andakterna då konfirmanderna verkligen har tid att fundera och meditera samt lyssna på Guds ord. Dessutom är upplevelserna individuella och beror mycket på hurdan bakgrund konfirmanden kommer ifrån före skriftskolan. Om man inte alls har bett eller gått i kyrkan, har man inte det andliga som en naturlig del av sitt liv, och de som har regelbundet gått i kyrkan kan och vet hur de tar hand om sitt andliga liv. Då är det först under skriftskolan som många kommer i kontakt med andligheten och får uppleva det under andakterna. (Chaulagai, 2009)

I stort sett kommer andligheten fram i alla skriftskolor på ett eller annat sätt. I undersökningen som gjordes kom det fram att det andliga livet fanns med i alla skriftskolor och under alla läger, men kom fram tydligast under andakterna och högmässan (Chaulagai, 2009,s.127). I konfirmandplanen Livet-tron-bönen(2001,s29) kommer det tydligt fram att det andliga livet är viktigt för den unga, och att bönen ger dem en bild av hur Gud ser ut och att den unga hittar egna sätt att ta hand om sitt andliga liv även utanför skriftskolan.

Under sin tid i skriftskolan upplever konfirmanden många saker under en kort tid. Konfirmanden får lära sig att läsa bibeln, lära sig om Jesus och uppleva det andliga livet genom andakterna. Under skriftskoletiden uppmuntras konfirmanderna till att leva som Jesu lärjungar genom att uppleva det andliga och även fortsätta med det efter skriftskolan. Upplevelsen av det andliga sker individuellt hos konfirmanderna och kan ske när som helst, men de flesta upplever det starkast under skriftskolelägret, där de ändå kommer dagligen i kontakt med andligheten. Då de kommer dagligen i kontakt med det andliga, är det viktigt för dem som arbetar med konfirmanderna att respektera konfirmandernas upplevelser, samt att stöda dem så bra som möjligt. Under skriftskolan lär sig konfirmanderna också om bönen och dess betydelse för det kristna livet. Genom bönen är det meningen att konfirmanderna ska komma i kontakt med Gud, samt uppleva det andliga(Livet-tron-bönen,2001). För enligt konfirmandplanen Livet-tron-bönen(2001) är det skriftskolans uppgift att leda den unga in i det andliga livet och ge plats för tankar och funderingar att växa.

5 Analys och resultat

Projektet ASL-You name it! gick ut på att beskriva hur olika grupper upplever andlighet. Jag har skrivit och forskat om hur ungdomar i åldern 14-17 år upplever andlighet. Jag har också valt att skilja på ungdomar, genom att ta reda på hur ungdomar i allmänhet upplever andlighet i deras vardagliga liv och hur konfirmander upplever andlighet under sin skriftskoletid. Eftersom detta är ett nytt projekt som startade i år, är vi första fasen och har använt oss av litteratur bakgrund för att komma fram till våra individuella resultat. För att komma fram till dessa resultat, hade jag valt att fokusera på två frågor. Mina frågeställningar var följande, vad anser 14-17 åringarna att andlighet innebär och på vilket sätt upplever de andlighet?

5.1 Analys och litteratur analys

Jag ska kort analysera mitt arbete och mitt arbetssätt, börjandes med mitt material, i detta fall litteraturen som jag har använt mig av. Jag började med att analysera Kati Niemeläs olika publikationer om skriftskolan och om konfirmander och jämförde Niemeläs resultat med mina egna erfarenheter från då jag arbetat på skriftskolläger med ungdomar samt som ledare inom församlingen, där jag kommit i kontakt med ungdomar som upplevt andlighet, och vad som jag visste tidigare och skriftskolan samt andlig upplevelse, genom att analysera detta kom jag fram till mitt resultat. Jag analyserade också andra publikationer om ungdomar, ungdomskulturer, bl.a. Nuorisobarometri, och andra böcker som handlar specifikt om ungdomar, ungdomstiden och ungdomspsykologin. Jag analyserade också böcker som tog upp ämnet spiritualitet, andlighet samt definiering mellan dessa två uttryck. Genom att analysera dessa böcker och publikationer och jämförde dem med egen erfarenhet med att arbeta med ungdomar, skapade jag och kom fram till ett eget resultat på vilket sätt ungdomar upplever andlighet.

Genom att först läsa mig in på vad andlighet är och definiera uttrycket kunde jag sedan börja leta efter teori som handlar om ungdomar och andlighet och på vilket sätt de upplever det. Från den litteratur som jag läste samt analyserade kom det fram att dagens unga har så mycket på gång i sitt liv att de har svårt att sätta sig ner och lunga sig och ”ta in det” andliga i sitt liv. Det kom också fram att många ungdomar funderar mycket på andliga frågor och diskuterar gärna med en vuxen som kunde vara en ungdomsarbetsledare som hade öppet hus i församlingens utrymmen för alla ungdomar. Ungdomar upplever andlighet i sitt hetsiga liv, genom att diskutera med en vuxen eller en s.k. *Spiritual director* (Paananen&Tuominen, 2005,s.41). De upplever också andlighet genom att delta i ungdomssamlingar som avslutar med att fira andakt och då kan många unga uppleva något som de inte direkt kan förklara, men som gör att det känns andligt.

5.2 Upplevelsen av andlighet bland unga-resultat

Eftersom jag då hade valt att skilja på ungdomar i allmänhet och ungdomar i skriftskolan och kalla dem för konfirmander, valde jag också att ta reda på hur konfirmander upplever andlighet under sin skriftskoletid och analysera denna del för att se vad som skiljer sig mellan upplevelsen av andlighet hos konfirmander och hos

andra ungdomar. Resultatet av min litteraturanalys är följande: under skriftskolelägret är det många konfirmander som upplevde och upplever andlighet. Upplevelsen kom fram främst under de gemensamma andakterna. Andligheten upplevs starkast under lägerveckan, eftersom det är en kort och intensiv tid då det hinner hända mycket för en konfirmand där många känslor upplevs på ett annat sätt än i deras vardagliga liv. Andra faktorer genom vilka konfirmander upplevde andlighet var genom musiken och bönen.

Eftersom det andliga finns närvarande under hela skriftskoletiden uppmuntras konfirmanderna att även efter skriftskolan ta hand om sitt andliga liv, genom att t.ex. besöka högmässan. För många konfirmander kan skriftskolan vara deras första kontakt med det andliga och heliga vilket betyder att de som arbetar tillsammans med konfirmanderna ska ge dem tid att fundera och respektera deras upplevelser.

Man kan kort och gott säga att andligheten upplevs inte bara på ett konkret sätt som det går att sätta ord på, utan det upplevs på flera olika sätt. Den litteratur som jag har använt mig av visar att konfirmander och unga upplever andlighet på ett individuellt plan.. Jag hittade inte skillnaden av upplevelsen mellan en 14 och en 17 åring, och det kom inte heller fram i litteraturen om upplevelsen av andlighet skiljer sig mellan åldrarna.

6 Kritisk granskning

6.1 Etiska frågeställningar

Mitt arbete handlade om att ta reda på vad andlighet är och på vilket sätt ungdomar upplever andligheten. Beskrivningen på en etisk frågeställning är väldigt bred men är också mycket vanlig inom det sociala området, eftersom inom det sociala området har etiken en stor roll speciellt då det handlar om att möta människor i olika åldrar och situationer.

Under mitt arbete dök det inte upp så många etiska frågeställningar eftersom arbetet är i sitt första stadie och arbetet gick ut på teoretiska studier. Men målgruppen i mitt arbete var ungdomar under 18 års ålder, vilket betyder att om jag skulle ha intervjuat dem, borde jag ha tagit i beaktande att de är minderåriga som betyder att jag skulle ha behövt både lov av deras föräldrar och av ungdomarna själva. Valet av ämne, att

skriva om andlighet och unga, är ett ämne som det inte talas så mycket om, dvs. det är ganska känsligt och många vill hålla sin andlighet för sig själv. En frågeställning som dök upp i slutskedet av mitt arbete är att hur man som professionell ska förhålla sig till ungdomarnas tankar och funderingar om andlighet samt bemöta dem på ett neutralt plan. Då jag också kommer att få kompetensen att arbeta som ungdomsarbetsledare och kommer att stöta på dessa frågor, är det bra om jag själv vet hur jag ska förhålla mig till andlighet och frågor kring ämnet, desto mer jag vet om ämnet desto mer kan jag svara på ungdomarnas frågor. Hur ungdomar själva uttrycker sin andlighet kan ses som en etisk aspekt, för det första ska man som professionellt respektera deras inställning vare sig den är bra eller mindre bra. Respekten ska alltid finnas där, och man ska komma ihåg som professionell att de unga är växande individer som behöver tid att hitta sin plats i samhället, både psykiskt, fysiskt och andligt.

6.2 Hållbar utveckling

Hållbar utveckling i detta arbete innebär att bygga upp en stabil grund om vad andlighet är i dagens samhälle och att kunna se det ur ett resursförstärkande perspektiv för att kunna utveckla det vidare. I mitt fall med mitt val av ämne, ungdomar betyder det att jag ska komma fram till något som ska hjälpa ungdomar och dem som arbetar med ungdomar inom församlingen att se vad ungdomar uppfattar att andlighet är och vad ungdomarna själva uppfattar att andlighet är. Andlighet som en resurs i dagens samhälle kan uppfattas på säkert många olika sätt, och andlighet i sig kan också ses som en bra kraftkälla i den mån att många människor säger att de får mera kraft att vara andliga eller leva ett andligt liv. Andlighet som kraftkälla eller som resurs borde användas mera i dagens hektiska samhälle, där alla skulle få en chans att koppla av på ett andligt sätt, t.ex. genom att meditera.

6.3 Tillförlitlighet

Med tillförlitlighet menas till vilken grad produkter och metoder är felfria. I detta arbete betyder det att det som jag kommer fram till ska stämma med det som redan finns publicerat och forskat om i samma ämne som jag kommer att skriva om. Sedan hoppas jag att den litteratur som jag använt mig av är tillförlitlig och relativt ny då det ändå ska komma fram till hur man i dagens samhälle upplever andlighet i olika åldrar och i mitt fall bland ungdomar i åldern 14-17 år, samt de som går i skriftskolan. Den

teori som jag har använt mig av under mitt skrivande har både varit tillförlitlig och relativt ny, all forskning som jag använt mig av är gjord under 2000-talet och genom kyrkans forskningscentral. Målgruppen för mitt arbete har varit ungdomar i åldern 14-17 år och den teori som jag har använt har haft denna målgrupp i fokus vilket har gjort mitt arbete och mitt resultat ännu mer tillförlitligt.

7 Diskussion och avslutning

I projektet ASL valde jag att ta upp ämnet ungdomar och andlighet, och det var meningen att definierna andlighetens betydelse i allmänhet samt definieringen av ungdomar och ungdomstiden. Eftersom jag får behörigheten att arbeta som ungdomsarbetsledare inom den evangelisk lutherska kyrkan i Finland, skrev jag också om skriftskolan och andlighetens betydelse inom skriftskolan. Jag valde detta ämne och dessa frågeställningar då jag kommer att få kompetensen att arbeta som ungdomsarbetsledare inom kyrkan och har alltid varit intresserad av att veta hur ungdomar upplever andlighet. Det var inte det lättaste att hitta ett tydligt svar, dvs. på vilket sätt ungdomar upplever andlighet utan det fanns flera svar och teorier som svarade på min frågeställning. Jag kom också fram till att det inte finns så mycket forskat om detta ämne som en skiljd del, utan upplevelsen av andlighet ingår i andra forskningar, mest sådana som handlar om skriftskolan och vad de unga i allmänhet upplever under sin skriftskoletid.

Eftersom detta projekt har startat i år, så betyder det att vi är i första fasen och för att komma fram till ett resultat krävdes det att man hade frågeställningar som hörde ihop med projektets mål. Mina frågeställningar var många i början, men efter de två första seminarierna kom jag ner till två stycken frågeställningar som skulle besvaras i mitt arbete. Mitt resultat är inte färdigt ännu, jag har bara lagt en grund för fortsatt arbete i samma projekt och gruppens gemensamma resultat är också enligt min åsikt en stark grund för fortsatt arbete, med att fundera på vad andlighet är ur en mångprofessionell synvinkel och hur vi som professionella kan bemöta människors andliga behov samt livsfrågor.

Gruppens gemensamma resultat sattes ihop genom att varje yrkesgrupp skilt för sig diskuterade ihop ett gemensamt resultat genom att hitta gemensamma nämnare, ord som hade dykt upp flera gånger i allas arbeten. Dessa resultat sattes sedan ihop och

blev till slut en bild som finns som bilaga i slutet av arbete. Bilden representerar projektets tema, andlighet ur en mångprofessionell synvinkel, där varje yrkesgrupp är den stödande roten och stammen som bär upp det andliga hos en själv samt hos den yrkesgrupp man hör till. Mitt resultat som handlade om hur ungdomar upplever andlighet hör till den individuella sidan, där ungdomarna får tid att hitta sig själv, tid att reflektera och fundera på livets frågor. De som arbetar med ungdomar ska vara där för dem, stöda dem, samt respektera ungdomarnas svar och funderingar. Med att tänka på egna erfarenheter och det ämne som jag valt att skriva om, kan jag se många likheter. Under de senaste åren som jag arbetat med ungdomar, främst på skriftskolläger med konfirmander och har då fått uppleva hur de har upplevt det andliga, något som de inte har kunnat förklara men ändå gjort att de sett annorlunda på kristendomen efter att lägret och skriftskolan tagit slut.

Detta resultat som jag har kommit fram till, hur ungdomar upplever andlighet och på vilket sätt, i litteraturen kommer det fram att de upplever andligheten främst under sin skriftskoletid och främst under andakterna då andligheten är starkast närvarande, precis som jag sett under lägren jag varit på. Som jag tidigare har konstaterat med mitt resultat, så finns det inte endast ett exakt svar hur ungdomarna upplever andlighet, utan det finns flera och detta beror på individualiteten hos de unga.

Dagens samhälle är allt mer individuellt och många beslut görs på egen hand, vilket kan leda till att ungdomar som inte är så självsäkra dras till grupptricket och tycker som alla andra men det behöver inte betyda att alla dras till grupptricket. Och om man tänker på hur det andliga kommer in i bilden, kan det vara svårt för ungdomarna att hitta något eget, som bara är deras egen åsikt. Det är alltid intressant att börja på något nytt, som man inte vet så mycket om.

De källor som jag har valt att använda mig av i mitt arbete stämmer överens med mitt val av ämne och har också gett mig en saklig bild om vad som redan tidigare har forskats om. Min metod som är den kvalitativa metoden, vilket betyder att jag har kritiskt granskat mina val av källor och analyserat innehållet i källorna, samt skapat en djupare uppfattning om mitt val av ämne som en helhet. Metoden valde jag för att projektet är i sitt första stadie, vilket betyder att det som vi har hittat litteratur om och det resultatet som vi har fått ska sätta en grund för fortsatt arbete.

Den kvalitativa metoden har hjälpt mig att hitta bra teori, som har hjälpt mig att komma fram till mitt resultat och har också hjälpt mig att kritiskt analysera källorna samt dess innehåll både i böckerna och publikationerna som jag har använt mig av i detta arbete.

Då detta projekt började visste jag inte alls vad jag ville skriva om, jag visste endast att det skulle handla om ungdomar, eftersom jag alltid har varit intresserad av att arbeta med ungdomar och då jag också får kompetensen att arbeta som ungdomsarbetsledare. Jag visste inte heller vad andlighet betydde eller hur man kunde definiera det på ett förståeligt sätt och vad det betydde för min del som blivande ungdomsarbetsledare. Projektet i sin helhet har varit mycket intressant att vara med i och jag har lärt mig mycket nytt om vad det innebär att arbeta med andlighet ur ett mångprofessionellt arbetssätt. Om det skulle ha funnits mer tid att arbeta samt söka litteratur, skulle man ha kunnat gå ännu djupare in på ämnet och tagit reda på ännu mer om upplevelsen av andlighet, nu tog vi endast reda på det viktigaste och la en grund för fortsatt arbete. Då detta projekt når sin sista del och är i avslutningsskedet, skulle det vara intressant för egen del att läsa slutresultatet samt om projektet har utvecklats sen första stadiet.

För min egen del tycker jag att jag har utvecklats som människa och vet bättre hur jag ser på andligheten och kommer att bättre kunna möta personer som har andliga behov och behöver stöd. Speciellt då det kommer till ungdomar som tacklas med dessa frågor under sin skriftskoletid, men också efter den tiden. Inte tar det andliga livet slut efter att man avslutat skriftskolan, det andliga följer med oss genom hela vårt liv, ibland mindre synligt och ibland mer synligt under livets alla skeden. De som arbetar med ungdomarna i skriftskolan uppmuntrar dem att upprätthålla sitt andliga liv även efter skriftskolan. Jag tycker att det är något som alla skulle kunna göra, inte endast de växande ungdomarna som ännu letar efter sin plats i samhället, utan alla också vuxna människor, dagens samhälle är stressigt och blir hela tiden stressigare och då är det bra att varva ner emellanåt och fokusera på det andliga en stund.

Källförteckning

Chaulagai Mari 2009, *Puhetta Jumalasta vai puhetta Jumalan kanssa?* Rippikoulun hengellinen elämä, ingår i *Rippikoulun todellisuus*

Döpta, konfirmerade, vigda och begravda enligt Svenska kyrkans ordning 1970-2012
<http://www.svenskakyrkan.se/default.aspx?id=645562> (hämtat 30.5.2013)

Holm G. Nils 2002, *Religionspsykologins grunder*, Religionsvetenskapliga skrifter nr 13

Holme Idar Magne & Solvang Bernt Krohn 2000, *Forskningsmetodik om kvalitativa och kvantitativa metoder*

Johansson Thomas & Lalander Philip 2008, *Ungdomsgrupper i teori och praktik*

Kyrkostyrelsen: Fostran och ungdomsarbete (2002). *Livet-tron-bönen - Plan för konfirmandarbetet 2001*. Borgå: Uusimaa Oy.

Larsson Göran 2003, *Talande tro- ungdomar, religion och identitet*

Niemelä K. 2009, *Rippikoulun todellisuus*

Niemelä K. 2002 *Hyvä rippikoulu, Rippikoulun laatu ja vaikuttavuus*

Ordlista för skriftskolan:

<http://www.ev12.fi/ordlista/index.php/Skriftskola> hämtat 28.2.2012

Paananen Terhi & Tuominen Hans 2005, *Nuorisotyön käsikirja*,

Statistisk årsbok för kyrkan, 2012 utgiven av luthersk-evangelisk kyrkan i Finland

Uskon asia-Nuorisobarometri 2006

Wikström Owe 2007, *Det bländande mörkret*, Libris förlag

Bilaga 1: Resultat, ASL hela gruppen

